

”Kvalitet i byudvikling” – Byvandringerne som metode

Introduktion til Byvandring

På temamøde november 2020 blev Byrådet introduceret til Byvandringerne som metode til forståelse af byernes ”stedsans”.

Her blev blandt andet drøftet:

At en by både består af en fysisk struktur af bygninger, infrastruktur, funktioner, landskab og byrum og af en immateriel struktur af mennesker, organisationer, virksomheder og relationer. Nogle kalder det hhv. ”byens rum” og ”byens liv” eller byens ”hardware” og ”software”. De er *ikke* hinandens modsætninger, men hænger derimod tæt sammen: Byens rum danner ramme om byens liv, og de mennesker og organisationer, der lever i og bruger byen er i høj grad dem, der giver byens rum betydning og definerer byens værdi.

Når man arbejder med ’byens kvalitet’, kan man ikke se isoleret på fx byrum og arkitektur – man er nødt til at arbejde parallelt med byens aktører og de netværk de indgår i. Kvalitet i byudviklingen er ikke én ting. Det betyder noget forskelligt og kommer til udtryk på forskellige måder, forskellige steder og for forskellige mennesker. Og det forandrer sig over tid. Derfor er det væsentligt at skabe et rum, hvor politikerne og byens aktører sammen får mulighed for at drøfte byens kvalitet.

Et skridt på vejen er at træne den fælles ’stedsans’. Det handler om at udvikle en følsomhed og fornemmelse over for byens steder. At man åben og nysgerrig prøver at forstå de kvaliteter, problemer, drømme og **kontroverser**, som knytter sig til stedet. Det handler både om arkitektur, byrum, kulturhistorie, bevægelser og landskab, men også om de mennesker, som lever og bruger et givent sted: Hvem er de, hvad laver de, hvad drømmer de om, hvilken udvikling frygter de?

Forud for temamødet havde en lang række borgere indsendt beskrivelser og kommentarer digitalt, hvilket var med til at sætte scenen og give en fornemmelse af, hvad man er optaget af i de forskellige byer.

Efterfølgende var planlagt fire byvandring i hhv. Ry, Skanderborg, Hørning og Galten-Skovby. Grundet Corona blev byvandringerne først gennemført juni 2021. Bagerst i dette notat findes en indholdsmæssig opsamling fra de fire byvandring.

Byvandringerne som metode

Her følger en kategorisering af de mulige udbytter, der kan knytte sig til byvandringerne.

Forståelse af ”kontroverserne”

Samtalerne med unge i både Ry og Hørning var spændende, da man her fik startet en dialog med nogle borgere/aldersgrupper, som normalt ikke er så meget i kontakt med Byrådet. Her var det byrådsmedlemmerne og de øvrige deltagere i byvandringerne, som stillede spørgsmål og lærte noget nyt om en gruppe aktører og deres tanker, oplevelser, ønsker og ideer.

Ny viden om byerne

Mange af de steder og projekter, som man kom forbi på byvandringerne var kendt af Byrådet, ligesom byernes overordnede struktur og udfordringer var kendt. På det fysiske og planlægningsmæssige plan (byens hardware), var der derfor ikke så meget ny viden at hente. Et af de punkter, som flere af grupperne ved temamødet nævnte, at de

gerne ville lære mere om, var hvorfor folk bosætter sig i byerne, og hvordan de selv betragter dem. Det var oplevelsen, at byrådsmedlemmerne ved at tale med de deltagende borgere fik mulighed for at spørge ind til deres oplevelser, drømme og ønsker. Dialogen kunne med fordel have været mere organiseret og på denne vis i højere grad have bidraget til ny viden (om byens software).

Sansning af byerne

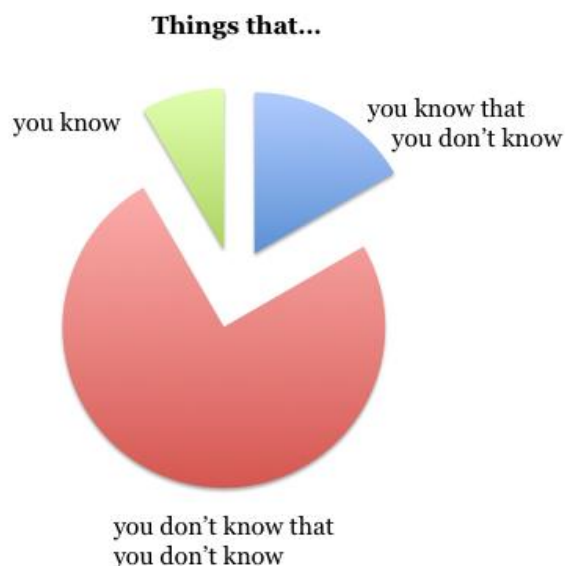
Ved at bevæge sig rundt i byen på en byvandring får man langt mere kropslig og sanselig oplevelse af byen, end ved at tale om den på afstand. At fx længden på Adelgade i Skanderborg er en udfordring bliver meget håndgribeligt, ligesom oplevelsen af, at byen vender bagsiden mod søen bliver det. Det vil dog helt sikkert være muligt at sætte mere fokus på den sanselige oplevelse af stederne, hvis der afsættes mere tid og stederne præsenteres af flere forskellige interessenter og dialogen om "kontroverser" rammesættes mere.

Dialogen med kendte aktører

Byvandringerne var organiseret med stop og oplæg ved nøgleaktører i de fire byer. De fleste aktører var tydeligvis kendt af mange af byrådsmedlemmerne i forvejen og de dialoger, der foregik var en fortsættelse af tidligere dialoger. Ved at lave ture i de fire byer i forlængelse af hinanden fik man et rigtig godt indblik i den lokale organisering i de fire byer – ikke mindst hvor stort kendskab de lokale aktører i de enkelte byer har til hinanden, og hvor gode forbindelser de har til kommunen.

Anbefalinger vedr. Byvandring som metode

Den overordnede observation om byvandringerne er, at de i høj grad blev organiseret som "vandrende borgermøder", hvor man hørte om "succeshistorierne i byen", og at det ville have været spændende at udnytte muligheden og formatet til i højere grad at udfordre Byrådet på deres forståelse af byen, til at udforske kontroverser og undersøge det Byrådet ikke allerede ved om byen.

Der er således stor forskel på at tage rundt at se de steder, hvor der er nogen der er lykkedes med at lave spændende projekter og at tage ud for at se steder i byen, hvor der er noget, der ikke fungerer for at have en samtale med borgerne om, hvad der kan/burde gøres. Eller at komme ud i byen for at opleve brugen af byen gennem borgernes øjne og ører (og ben).

For at forstå mere om et eksisterende eller kommende udviklingsprojekt, kan byvandring med fordel tilrettelægges, så målet er at få en forståelse for det konkrete sted, dets udfordringer og potentialer set fra både forskellige borgerperspektiver og et fagligt perspektiv. Man kan her med fordel bruge planlæggere eller andre professionelle til at skabe et fagligt grundlag for oplevelsen af byen.

For at få en bedre forståelse af stedets "hardware" og "software", kan byvandring tilrettelægges med fokus på at hjælpe deltagerne til at sanse og opleve byen på nye måder. Her handler det om at opleve byens larm, stilhed, bevægelse, stilstand, og hvordan elementerne (lys, vind, varme) spiller ind i byens rum. Et kernespørgsmål er, hvordan byen opleves set fra gadeplan. Her kan man med fordel bruge kunstnere, arkitekter eller andre med æstetisk sans til at understøtte oplevelsen af byen.

For at borgerne kan få lov til at give deres meninger til kende, kan byvandring tilrettelægges, så borgerne i højere grad kan blive hørt og måske få svar på nogle af deres spørgsmål om byen. Denne type byvandring kan med fordel fokusere på at kortlægge byens netværk og organiseringsformer. Netop derfor er redskabet bedst til "helhedsplaner" og ikke så anvendelig, hvis det bringes for sent i spil i forhold til et konkret projekts tilblivelse.

Indholdsmæssig opsamling Byvandring 12. juni 2021.

Ry

Antal deltagere: ca. 15

Politikere: Frands Fischer, Claus Leick, Bent Jacobsen, Søs Elmstrøm, Jens Szabo, Kai Høstrup, Anne Heeager, Peter Kjær, Tage Nielsen.

Administration: Vibeke B, Inger J og Inger E.

- Torvehallen: Niels Nybro Eriksen fortalte om Ry bys tilfredshed med og stolthed over Torvehal, og resultatet, at af de lokale ildsjæle fik organiseret sig og holdt ved.
- Kristian Toft fra Mølleskolen lokkede gruppen over til en kort fortælling om projektet Almas Intelligente have.
- Sdr. Ege: Natteravnen Lars Janke og de to 8. klasser Malte og Andres fortalte om de unges behov for at værested uden at blive "udskammet", og de konflikter, der kan opstå. Der blev drøftet mulighed for afskærmning og andre indendørs tilbud.
- Ternevej: Claus Leick fortalte om Byrådets arbejde for kvalitet og håndtering af dilemmaer, når der bygges tættere i eksisterede villakvarterer.
- Skimmelhøj: Steen Rytter fortalte om behovet for en bådhal til vinteropbevaring kan bruges til andre formål om sommeren.
- Gnisten: Efter spansk guitar, Rasmus Dissing og Flamingo dans, fortalte Birgitte Højland om arbejdet for et lokalt spillested og ønsket om at spillestedet kan indgå i en aktiv forbindelse mellem Mølleskolen, Almas intelligente have, Møllen og midtbyen.

Indholdsmæssig opsamling Byvandring 12. juni 2021.

Skanderborg

Antal deltagere: ca. 15

Politikere: Frands Fischer, Claus Leick, Bent Jacobsen, Søs Elmstrøm, Anne Heeager, Peter Kjær, Jørgen Naut

Administration: Nina H, Vibeke B, Pernille, Charlotte K og Inger E.

- Rådhuset: Jørgen Lorenzen fortalte om vigtigheden af at fastholde, synliggøre og fortælle byens historie. Fremhævede Dagmarbroen og Niels Ebbensens Minde, som er blevet "gemt" bag reklamestander.
- Købmandens Hus: Uffe Høj fortalte om De hellige Slønglers arbejde med at formidle og levendegøre OLKs ånd gennem et projekt som omfatter alle kommunes 3 klasser. Der blev foreslået, at historien bliver fortalt i Kirkegårds Baghave-projektet.
- Cityforeningen, Jens Juul gav kaffe og chokolade på vejen og fremhævede foreningens positive interesse i midtbyens forandring, men efterlyse særlig opmærksomhed på nordenden. Ønsker også at denne del lejlighedsvis kan lukkes af og vigtigheden af dagligvarebutik og parkering ved Kvickly.
- Genfyld: Karin fortalte om tankerne bag en anderledes butik og efterlyste netværk for butikker med andet koncept end de almindelige med fokus på hurtig, billig og meget-shopping. Påpegede at gadelukningen kan virke ekskluderende for butikkerne uden for de dele af Adelgade der afspærres.
- Svanesø/Sølundstien, Vibeke Rahbek: på turen blev der talt meget om gåruter i Dyrehaven og omkring søen. Sameksistens/konflikt med Smukfest – svært at finde balancen. Gå-fællesskaber til styrkelse af sundhed for forskellige udsatte/syge grupper bruger sti-systemerne meget. Ønske om at man i højere grad lader fældede træer ligge til glæde for biodiversitet. Ønske om tydelige skilte – HER må du gerne fiske!
- Den aktive mil, Ønske om flere aktiviteter for gruppen af børn på 10-14, Et godt miljø på den gamle skøjtebane, men det er for de lidt ældre børn (Carsten Hammer er nærmeste nabo, og det fungerer fint med det "selvgroede").

Indholdsmæssig opsamling Byvandring 19. juni 2021.

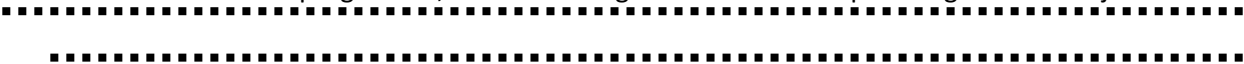
Hørning

Antal deltagere: ca. 29

Politikere: Frands Fischer, Claus Leick, Karen Lindemann, Tage Nielsen, Søren Nielsen, Bent Jacobsen, John Haarup Laursen, Peter Kjær, Anne Heeager og Malene Ringberg

Administration: Vibeke H, Vivi, Nina D og Mikkel.

- Torvet: Tilfredshed over torvets nye grønne islæt, som giver "miljø". Torvet bruges til aktiviteter, men det er svært at tiltrække de unge. 50+ er hovedparten af deltagerne. Herefter snak om butikkerne. Rigtig mange børnefamilier, men også rigtig mange seniorer som kommer i butikkerne. Aktiviteter i cityforeningen er primært henvendt til børnefamilierne. Anne Heeager foreslog aktiviteter, der handlede om vikinger - altså bruge det særlige, der er kendetegnende ved Hørning.
- Det Gule Hus: Drøftelse af, hvor flygtninge og andre kan have små nyttehaver, når dem ved det gule hus skal væk. Der findes seks haver et stykke ude af Adslevvej, det er ikke let at komme til, man skal have bil eller kunne cykle, hvilket kan være besværligt for netop flygtninge. Stedet er hyggeligt og noget kan måske bevares, f.eks. hvis der opføres almennyttige boliger. De unge mødes ved det gule hus og hygger sig f.eks. under halvtag, hvor de kan høre musik uden at genere naboer ret meget. Det er et problem, at de unge ikke ryder op, og nogle ødelægger urtebedene.
- Bakke Skolen: Natteravnene har svært ved at skaffe frivillige til at bemande gruppe på tre og er truet af nedlukning. Der er et stort behov for steder at være for de unge: "vi vil bare gerne have et sted, der er vores og hvor vi kan få lov til være unge". Man oplever INTET tilbud. Politisk tilkendegivelse af, at der er brug for dialog for at imødekomme de unge. Tage Nielsen nævner det Sundhedspolitik strategispor, hvor Byrådet vil i dialog omkring trivsel for de unge. Der er en åbning fra spejderne omkring brug af deres Fregerslevhus. Der skal findes en løsning, hvor der bliver holdt justits og ryddet op. En anden fortæller om en oprydningsaftale, organiseret mellem de unge imellem. Der bliver spurgt ind til, hvorfor de unge fx ikke kan være på Juelsgaard ved Højboskolen

Indholdsmæssig opsamling Byvandring 19. juni 2021.

Galten

Antal deltagere: ca. 5-6

Politikere: Frands Fischer, Claus Leick, Tage Nielsen, Ole Drøgemüller, Malene Rindberg, Karen Lindemann, John Haarup.

Administration: Vibeke H, Susanne J og Mikkel.

- Torvet: Man ønsker en plan for, hvordan byrummene i Galten centrum skal udvikles hen over de næste 10-15 år og midler til at udmønte den – en slags byledelse. Kritikken gik ikke så meget på bebyggelsen, men mere på rummet mellem bebyggelsen og i særdeleshed torvet, hvor fliserne er knækket og ser gammeldags ud. Der blev efterspurgt mere natur i byen og bedre stiforbindelser til natur tæt på Galten.

Ros til kommunen for torv, bibliotekstorv og skatepark + klimatilpasningensgaden. CF udtrykte tilfredshed med byfortætning og synes, at Torvet 5 er flot.

Der blev gjort opmærksom på, at Ild pizza har et skilt stående på kommunens areal.

- Skulpturby/Galten21 fortalte om de gamle huse med særpræg, som fortæller om de tider, husene er bygget i. Gruppen har store ambitioner.
- Skovby Nygaard-bestyrelsen fortalte om, at man i området glæder sig over fællesskabet, og over bydelens mange grønne rum - skov, eng mv.. Det har givet stor mening at være med til at udvikle et område sammen med udstykker.
- Minigolf: Man har været glad for samarbejdet med kommunen og de lokale politikere, der har været hurtigt og klart på aftrækket. Vigtigt med mellemfinansieringsordningen. Der har været en del lokale sponsorer og brugt 5000 frivillige timer. Det giver gode rammer for socialt samvær. Livskvalitet. Også for folk med skavanker.
- Skateranlægget: Mindre konflikter mellem de unge og omgivelserne her. Mange vælger, at fortælle den gode historie... også om den organisatoriske hjælp, PGS var.